

zračnem prostoru giblje, tedaj Brahma jezdi na labudu, sončnem ptiču. (Konec sledi.)

Slovniška drobtinica.

Nekaj o sestavljenih lastnih imenih.

Sostavljene lastne imena krajev se ne sklanjajo povsod po šegi družih imen ali priimen.

Razložek se namreč dela med tacimi imeni, ktere so sestavljene iz dveh imén ali iz imena in priimena, in pa med tacimi, ktere so zložene iz predloga in imena. Kjer je lastno ime sestavljeno iz dveh imén, n. pr., Kolovrat, Nežovas, Strahomer, ali sicer iz imena in priimena, vendar po šegi golih imen, na pr., Mokronog, Samotorca, Širokoset, ondi se sklanjajo ravno kakor sploh imena, na pr., iz Kolovrata, iz Mokronoga, od Samotorce. Kjer pa v sestavljenem imenu priime še hrani svojo lastnijo, ondi se priime sklanja po svoje, in imé po svoje; na pr. Vini verh, Vinega verha, Pavla vas, v Pavli vasi, Spodnje Gorje, v Spodnjih Gorjah. Le-to sklanjanje je zaznamovano v gosp. Metelkotovi slovnici str. 192.

Pa so tudi imena sestavljene iz predloga in imena, in tukaj je v časih predlog na se potegnil navdarek, na pr., Zalog, Púgled, Zástava; takošne se sklanjajo brez razložka kakor druge imena; na pr., do Zaloga, v Zalog, po Zalogu; od Zastave, na Zastavo.

Drugej pa je ime svoj navdarek ohranilo, in ondi se med ljudstvom le malokdaj nahaja sklanjanje po šegi navadnih imen; na pr., Zabreznica, do Zabreznice, v Zabreznico, v Zabreznici, ali pa Medvode, iz Medvod, na Medvode, v Medvodah; in še tukaj prosti Slovenec raji pravi: za Breznico sem bil, Medvodami sem spal. Večidel pa se z imenom v sklanjanji tako ravna, kakor da bi ne bilo v eno sestavljeno, ampak bi predlog za se bil, in ime zopet za se. Na pr., Podhom, Podlipa, Preddvor, Predjama, Zaverh, Zaplana; pridem od Podhoma, Podlipe, Preddvora, Predjame, Zaverha, Zaplane; grem Podhom, Podlipo, Preddvor, Predjamo, Zaverh, Zaplano; sem bil Podhomom, Podlipo, Preddvorom, Predjamo, Zaverhom, Zaplano. Prosti Slovenec na kmetih se ne bo lahko zmotil, da bi govoril: grem v Preddvor, v Predjamo, sem bil v Preddvoru, v Predjami.

Tega razložka v naših slovnica do zdaj nisem našel zapisanega, zatoraj sem se prederznil na-nj opomniti pisatelje naše.

Hicinger.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Celja. Minulo je nenavadno toplo, poletnemu enako vreme; hladneji prihajajo dnevi, meglene tamne noči. Golo in pusto je po livadah in travnikih, in dež rumenega listja šumlja niz drevja na tla. Bilo je nebó letos bolj usmiljeno, kakor je terda zemlja, na kateri krutneje od nekdej koljejo ljudi, ter eden drugemu huje od nekdej kratko življenje greni — nebó namreč je čakalo s tamno mokrotno jesenjo, da je blagoslov polja o tej silni dragini pospravljen bil suh in nepohabljen. Tedaj utegnemo mirno zimovati pa počivati v tem, ko na daljnih bregovih grozovite dogodbe se godijo, in kervava vojska vžigajoče krogle meče v primorske gradove. —

V neki kerčmi blizo P. bil je nedavno prepir med nekim kramarjem in domačim hlapcom. Bila sta pijana oba. Od besedovanja prišlo je do nasilja, tako da je kramar hlapca hudo ranil ter mu celo levo okó prebil. Drugo jutro, ko se je bil kramar iztreznil, se spomni kaj je pretekli večer storil. Boječ, da bi ga hlapec pri sodni ne tožil, ga poiše; ter mu pravi: „Veš kaj, ljubi moj, ni treba me tožiti, da sem ti snoči okó oškodoval; tū imaš en tolar zato“. Hlapec vzame dnar, rekoč: „Naj pa bo; saj je bilo že staro okó.“

J. Š.

Od sv. Marjete pri Česnici na Štajarskem 17. nov. Ne samo poljske prideike, kakor smo unikat pove-

dali, temoč tudi vinogradne smo, hvala Bogu! do prvih dni t. m. srečno spravili domú; zlato-rumene vinske kapljice smo letos, čeravno ne obilno, vendar več pridelali, kakor smo se je nadjali, samo žalibog! da je mnogim ne bo nič ostalo, ker je marsikter že morebiti dve leti dače dolžen. Toča nam letos ni nič škodovala, kar se malo katero leto zgodi; tudi od tertne bolezní je bilo malo kaj zapaziti. Da pa je letošnje štajarsko vino dobro in da bo berž ko ne tisto od 1848tega leta še prekosilo, nam pričuje visoka cena, ki jo za-nj vinski barantači ponujajo. Da pa je tudi močno, vidimo iz žalostnih primerljejev, ki se pogostoma godijo, kterih bi Vam — bodi Bogu milo! — le predosti naštetí znali. Da je med našim ljudstvom pa tudi pobožno čutjenstvo živo, nam pričuje lepa nova kapelica, pri kateri se gosp. J. B., ki jo je dal zidati, nobenih stroškov ni bal. Pri blagoslavljenji te kapelice smo slišali dve pesmi na čast D. Marije prepevati, za ktere je tukajšni gosp. učitelj J. F. zložil napeve, ki so gotovo vredni, da bi se dalje po slovenskem svetu razširili.

Oroslav Ruprečki.

Iz Železnikov 18. nov. Ker naše drage „Novice“ posebno rade tudi o šolskih zadevah govore, naj naznanijo učiteljem smert enega nar vernejših bratov, tukajšnega izglednega učenika gosp. Jakoba Demšer-ja, ki je, 60 let star, sinoč okoli 11. ure po dolgem bolehanji v Gospodu zaspal. O življenji tega zares zasluženega moža se da z malimi besedami veliko povedati: Bil je učitelj z dušo in telesom, vès vnet za poduk in blagor mladine. Zato je bil pa tudi že leta 1824 od c. k. ilirskega deželnega poglavarstva v čast izglednega učitelja povzdignjen. — V Železnikih rojen, je od leta 1815, ko se je pri nas šola ustanovila, do skončanega letošnjega šolskega leta, tedaj skoz celih 40 let pri nas učitelj bil, neprenehoma z velikim veseljem šolo oskerboval, tako da še v zadnji bolezní je bila njegova nar serčnejša želja, saj toliko okrevati, da bi le zopet v šolo mogel. Al v bukvah previdnosti Božje je bilo zapisano, da stekli so se mu odločeni dnevi in ure! — Ako je človeku prijetno, ozreti se konec življenja nazaj na svoj zemeljski tek, in viditi med mnogo prestanimi težavami vendar tudi marsikak lep sad svojega mnogoletnega truda, si pač zamoremo misliti veselje rajnega, ko se je spominjal velike množice svojih nekdanjih učencov (vès čas njegovega učenja je blizo 5000 nedeljskih in delavniških učencov šolo obiskovalo) in vidil med tajistimi jih mnogo dospeti na visoko stopnjo omike in časti. Res, težko se nahaja na kmetih kak učitelj, ki bi se s takimi učenci ponašati mogel, kakor jih je on imel, in mikavno bi utegnulo biti bravcem „Novic“ kaj več od tega slišati. Izmed učencov rajnega so na priliko v duhovskem stanu: 1 dekan, 5 fajmoštrov, 7 kaplanov in 2 bogoslovca; v vojaškem stanu: 1 major, 2 lajtenanta; v vradniškem stanu: 1 okrajni predstojnik, 1 okrajni komisar, 2 adjunkta in 2 druga vradnika v cesarskih službah, 2 dohtarja pravoslovja in 1 poštar, dalje 5 učiteljev in še mnogo družih, ki so doma ali drugod pri kupčijstvu, obertni in rokodelstvih dobili dobre službe in dober kruh. — Tako požene dobro seme pervega nauka, ako se vé umetno vcepiti v rahle serčica njezne mladine, lepo kalí ter rodi žlahni sad!

J. Levičnik.

Iz Ljubljane. V četrtek okoli poldne so se slovesno poklonile vse tukajšne duhovne, vojaške in civilne cesarske oblastnije, mestno namestništvo itd. Njih prevzvišenosti, gospodu deželnemu poglavarju Gustavu grofu Chorinski-mu in jim veselje razodele nad tem, da so jih presvitli cesar povzdignili v visoko čast svojega tajnega svetovavca. Deželni poglavar so ginjenega serca prejemale radostne razodetja od vsih strani, ktere je skusil tudi naš današnji list v domači besedi spodobno izraziti.

Iz Ljubljane. V sredo popoldne se je zbralo mnogo prijatlov naravoslovskih véd v muzealnih sobah gosp. ku-